

som mulig. Man slutter sig derved til de Bestræbelser, der ogsaa i andre Lande og navnlig i England ere komne frem, hvor saadanne Foreninger ikke alene virke i den Retning, blot pekuniært at skaffe Arbejderne en billig Bolig, men ogsaa virke hen til gennem Formerne for Boligen, gennem Indretning og Anlæg at danne, hvad der kaldes Mønsterboliger, til fremtidig. Efterligning, saaledes som det paa den sparformeligste, men dog hensigtsmæssigste og sundeste Maade maa skjønnes at være til Bedste for Arbejderen. Naar der nu her danner sig saadanne Foreninger, som sammenstykke en Kapital med den bedste Villie til ikke at ville drage den yderste Fordel ud af Sagen, men i det Allerhøieste ville nyde den hos os sædvanlige Rente af Pengene, altsaa ikke over 4 pCt., synes det mig naturligt og retfærdigt, at man overfor saadanne Foreninger, der desuden desværre ikke kunne antages at blive saa talrige, at Afgiftsfrihed kan gjøre noget stort Indgreb i den Skat, her er Tale om, begunstiger deres Bestræbelser i Mennefskelighedens Tjeneste ved at sige: Lad dem forsøge, om de kunne faae bedre og sundere og alligevel billigere Boliger indrettede for Arbejderne, selv om de dermed komme til med nogle faa Kvadratalen at overskride den Grændse, her er sat for ingen Afgift at kræve. Jeg tror, at man derved som sagt ikke ser alene paa det Pekuniære ved Sagen, men tillige i høi Grad fremmer netop det Hygieiniske og vel ogsaa Bekvemmeligheden i Boligens Indretning og, hvad der jo i saadanne smaa Boliger ogsaa er et vigtigt Hensyn, virker hen til, at Familier i alle mulige Henseender, ogsaa i moralisk Henseende, kan komme til at leve under nogenlunde gunstige Villkaar. Dette er Tanken med de Forslag, jeg har stillet, hvoraf det ene, det principale, skulde bemyndige Finansministeren til overfor Foreninger for Arbejderboliger, som bevise, at de ikke drage mere end højst 4 pCt. ud af de indskudte Penge, at fritage Boligerne for Afgift, selv om de overskride Grændsen. Men jeg vil indrømme, at det maasse er et større Spillerum at give Ministeren i saa Henseende, end han selv kan ønske, og end det i det Hele kan være ønskeligt at sætte ind i en Lov.

Som Følge deraf har jeg troet, at ærede Medlemmer kunde have Betænkelighed ved at tage det principale Forslag i den ubegrændsede Form, det har, og derfor har jeg stillet det subsidiære Forslag, som ikke stiller sig fra det principale uden derved, at der er sat en Grændse, nemlig 10 Kvadratalen, som der yderligere skal kunne gaas til for Arbejderboligers Vedkommende. Jeg skal nu villig indrømme, at det ærede Udvalg og Thinget i det Hele taget ved den Tilslutning, som det ved første Behandling synes at have givet det ærede Udvalgs Arbejde, er gaaet ikke saa lidt videre, end den oprindelige Tanke var, og at man som Følge deraf kunde sige, hvorfor skulle vi nu gaa videre; men, som jeg allerede har antydnet, er det jo klart, at denne Udvidelse i egentlig pekuniær Henseende vil være af ringe Betydning for selve Statskassen, idet Antallet af Arbejderboliger, selv om man vil gaa ud fra, at der vil blive bygget saadanne i flere af de større Byer og maasse paa enkelte Hovedbrændpunkter paa Landet, dog alligevel vil være saa ringe, at de, som man siger, let ville kunne tælles. Hvorfor jeg alligevel betragter Sagen for at have nogen Bigtighed, er, fordi det er mig meddelt, at blandt Andet her i Byen eksisterende Foreninger for Arbejderboligers Opførelse selv mene, at, naar de kunne faae, der er blevet nævnt for mig en 5 Kvadratalen mere, saa vilde de være ganske anderledes gunstig stillede, og saa vilde deres Tanke, at virke for Arbejdernes Vel gennem Tilvejebringelsen af billige og nogenlunde hyggelige Boliger for Arbejderne, kunne gjenføres paa en ganske anderledes fylbig Maade, end naar det bliver ved Lovforslagets Bestemmelse. Ved at modtage Forsikringer i den Henseende, er jeg bleven yderligere stadfæstet i min Tro paa, at det kan være rigtigt at give en saadan Undtagelsesstilling for Arbejderboliger. Det er, som det vil ses, ligefrem lagt i Finansministerens Haand at bedømme, hvorvidt de Foreninger, der dannes for Opførelsen af billige Arbejderboliger, arbejde saaledes i Lovens Aand, at han vil give de opførte Bygninger disse Begunstigelser, og da han vil kunne fordre saa ubetinget Devis for, at Lovens Hensigt